

УДК 342.565.5 (477)

В. Кравчук

Вимога щодо несумісності як складовий елемент конституційно-правового статусу суддів

Статтю присвячено аналізу вітчизняного та зарубіжного конституційного законодавства про судоустрій і статус суддів в частині вимог щодо несумісності суддівської роботи з іншими видами діяльності. Вимога щодо несумісності посади судді зі здійсненням іншої діяльності зумовлена публічно-правовими інтересами забезпечення розподілу державно-владних повноважень між посадовими особами органів законодавчої, виконавчої та судової влади. Розглянуто вимогу щодо несумісності суддівської роботи як один з елементів конституційно-правового статусу суддів.

Ключові слова: вимога щодо несумісності; конституційно-правовий статус суддів; правовий статус суддів; суд; суддя.

Постановка наукової проблеми та її значення. Дослідження природи інституту конституційно-правового статусу суддів є неможливим без характеристики його складових елементів. Вітчизняними та зарубіжними нормативно-правовими актами визначаються вимоги, що пред'являються до суддів в цілому, та вимога несумісності, зокрема. Проте, до останнього часу в науці конституційного права не створено теоретичних засад вимоги щодо несумісності посади судді з іншими видами діяльності, немає фундаментальних наукових досліджень цієї проблеми.

Актуальність теми дослідження зумовлена комплексним характером вимоги несумісності суддівської професії з іншими видами діяльності, що пред'являються до суддів як правового інституту, що складається з норм різних галузей національного законодавства. Така особливість правової регламентації вимоги несумісності посади судді з іншими видами діяльності вимагає єдиної концептуальної спрямованості цих норм.

Аналіз досліджень наукової проблеми. Дослідження правового статусу суддів як суб'єктів конституційно-правових відносин у будь-який час розвитку та становлення конституційно-правової доктрини не втрачали своєї актуальності та становили доволі високий відсоток від загального обсягу теоретичних напрацювань в цій сфері. В науці конституційного права до питання конституційно-правового статусу суддів та вимог, що до них пред'являються частково зверталися у своїх дослідженнях такі вчені-конституціоналісти, як З. Гладун, В. Єгорова, В. Журавський, В. Копейчиков, В. Кравченко, В. Мелашенко, В. Погорілко, О. Скрипнюк, О. Совгіря, Ю. Тодика, В. Федоренко, О. Фрицький, В. Шаповал, Ю. Шемшученко, Н. Шукліна та інші. Однак, на жаль, лише в деяких працях приділялась увага проблематиці, пов'язаній з вимогою щодо несумісності посади судді зі здійсненням іншої діяльності (О. Константи́й).

Мета й завдання статті. Мета даної статті полягає у пошуку та виявленні шляхів вирішення актуальних теоретичних проблем вимоги несумісності посади судді з іншими видами діяльності в Україні та зарубіжних країнах, урахування позитивного досвіду останніх. При цьому головна увага зосереджується на характеристиці вимоги несумісності посади судді з іншими видами діяльності як складового елемента конституційно-правового статусу суддів.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Конституційні та законодавчі вимоги, що пред'являються до суддів, передбачають високі професійні та морально-етичні вимоги, що в свою чергу зумовлюють наділення суддів специфічними правами та обов'язками, а також гарантіями, які дозволяють їм ефективно здійснювати функцію правосуддя. Тому, їх варто розглядати як особливий елемент конституційно-правового статусу суддів [1, с. 60; 2, с. 47]. Однією з вимог, що пред'являється до суддів є вимога щодо несумісності, яка ґрунтується на ряді міжнародних нормативно-правових актів. Зокрема, відповідно до ст. 21 ч. 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод упродовж строку своїх повноважень судді не можуть займатися жодною діяльністю, що є не сумісною з їхньою незалежністю, безсторонністю або з вимогами щодо виконання посадових обов'язків на постійній основі [3]. Зазначене конвенційне

положення конкретизоване у Регламенті Європейського Суду з прав людини, зокрема, відповідно до правила 4 упродовж строку своїх повноважень судді не можуть займатися ніякою політичною, адміністративною чи професійною діяльністю, несумісною з їхньою незалежністю, безсторонністю або вимогами виконання посадових обов'язків на постійній основі. Кожний суддя має повідомити Голову Суду про будь-яку іншу діяльність [4].

Відповідно до ст. 40 ч. 2 Римського статуту Міжнародного кримінального суду судді не можуть займатись будь-якою іншою діяльністю, яка б перешкоджала виконанню ним судових функцій чи могла б призвести до сумніву у їх незалежності [5]. В ст. 7 Загальної (Універсальної) хартії судді, ухваленій 17 листопада 1999 р. Центральною Радою Міжнародної Асоціації суддів встановлено, що суддя не повинен займатися будь-якою іншою діяльністю, публічною чи приватною, оплачуваною чи безоплатною, якщо вона не є повністю сумісною з його обов'язками та статусом судді [6].

Сьогодні вимога несумісності посади судді з іншими видами діяльності передбачена конституціями багатьох зарубіжних країн.

Відповідно до ст. 143 Конституції Республіки Албанія здійснення повноважень судді несумісне з будь-якою іншою державною, політичною чи приватною діяльністю [7]. Згідно з ст. 91 ч. 1 Конституції Князівства Андорра функції судді несумісні з будь-яким іншим публічним обов'язком та із здійсненням комерційної, промислової чи професійної діяльності [8]. Відповідно до ст. 35 ч. 3 Конституції Ірландії суддя не повинен бути обраним членом будь-якої з палат Парламенту або обіймати будь-які інші оплачувані посади [9]. Згідно зі ст. 127 Конституції Королівства Іспанія судді і магістрати, які перебувають на службі, не можуть обіймати інші публічні посади або бути членами політичних партій чи профспілок. Закон встановлює систему і умови професійних об'єднань суддів. При цьому закон встановлює режим несумісності суддів, який повинен забезпечувати їх повну незалежність [10]. Відповідно до ст. 178 ч. 3 Конституції Республіки Польща суддя не може належати до політичної партії, профспілки та вести публічну діяльність, несумісну з принципами незалежності судів та суддів [11].

Згідно ст. 111 ч. 1 Конституції Республіки Білорусь судді не можуть здійснювати підприємницьку діяльність, виконувати іншу оплачувану роботу, окрім викладацької та науково-дослідної [12]. Відповідно до ст. 164 ч. 6 Конституції Республіки Вірменія суддя не може обіймати не обумовлену своїм статусом посаду в інших державних органах чи органах місцевого самоврядування, будь-яку посаду в комерційних організаціях, займатися підприємницькою діяльністю виконувати іншу оплачувану роботу, за винятком наукової, освітньої та творчої роботи [13]. Згідно ст. 89 Конституції Греції суддям заборонено надання будь-яких інших платних послуг, а також зайняття будь-якою іншою професійною діяльністю. Як виняток допускається обрання суддів членами Академії, професорами або доцентами вищих навчальних закладів, а також їх участь у спеціальних адміністративних судах, радах або комісіях, за винятком адміністративних рад підприємств та торгових фірм. Суддям також може дозволятися виконання адміністративних функцій або паралельно з виконанням ними своїх основних обов'язків, або з відривом від них протягом певного часу [14]. Відповідно до ст. 79 ч. 4 Конституції Республіки Казахстан посада судді несумісна з депутатським мандатом, з зайняттям іншої оплачуваної посади, окрім викладацької, наукової або іншої творчої діяльності, здійсненням підприємницької діяльності, входженням до складу керівного органу або наглядової ради комерційної організації [15]. Статтею 113 Конституції Литовської Республіки встановлено, що суддя не може обіймати будь-яких інших виборних чи призначуваних посад, працювати в підприємницьких, комерційних або інших приватних установах чи на підприємствах. Він також не може мати жодного іншого окладу, за винятком окладу судді та оплати за педагогічну або творчу діяльність. Крім того, суддя не може брати участі в діяльності політичних партій та інших політичних організацій [16]. Відповідно до ст. 116 п. 6 Конституції Республіки Молдова посада судді несумісна з будь-якою іншою державною або приватною посадою, за винятком викладацької та наукової діяльності [17]. Згідно ст. 216 Конституції Португальської Республіки судді, виконуючи свої службові обов'язки, не можуть одночасно виконувати будь-які інші функції в публічних або приватних організаціях, за винятком викладацької та науково-дослідної роботи в сфері юриспруденції без отримання винагороди, відповідно до закону. Судді при виконанні своїх обов'язків не можуть бути призначеними до службових комісій, що не мають відношення до діяльності судів, без дозволу компетентної вищої ради. Крім того, законом може бути встановлена несумісність посади судді при виконанні службових обов'язків з іншими посадами чи родом занять [18]. Відповідно до ст. 90 Конституції Республіки Таджикистан суддя не може обіймати іншу посаду, бути депутатом представницьких органів, членом політичних партій та об'єднань, займатися підприємницькою діяльністю, окрім зайняття науковою, творчою та педагогічною діяльністю [19].

Згідно з розділом 17 Конституції Штату Каліфорнія суддя не може займатися юридичною практикою, а також не має права перебувати на публічній і державній посадах, крім судових, за винятком випадків, коли суддя може обіймати викладацьку посаду на неповну ставку, у вільний від виконання його суддівських обов'язків час, і яка не перешкоджає регулярному виконанню його судових обов'язків у період перебування на посаді судді. Суддя суду першої інстанції вправі обиратися на іншу державну посаду шляхом виходу в неоплачуваний відпуск перед подачею заяви про участь як кандидата. Прийняття іншої державної посади є відставкою з судової посади [20]. Відповідно до ст. 101 Конституції мексиканських Сполучених Штатів члени Верховного суду, окружні та районні судді і секретарі судів в жодному випадку не можуть обіймати посади чи виконувати доручення Федерації, штатів або приватних осіб, за винятком почесних посад в наукових, літературних або благодійних організаціях [21].

Відповідно до ст. 147 ч. 3 Конституції Естонської Республіки судді не можуть обіймати, крім як у передбачених законом випадках, жодних виборних або номенклатурних посад [22]. Згідно ст. 140 ч. 5 Конституції Турецької Республіки судді не можуть виконувати державні або громадські функції, за винятком тих, що вказані в законі [23]. Відповідно до ст. 120 ч. 8 Конституції Республіки Хорватія суддя не може виконувати службові повноваження або займатися діяльністю, які закон визначив як несумісні з посадою судді [24].

Несумісність посади суддів із зайняттям іншою діяльністю передбачена і в законодавстві зарубіжних країн. Зокрема, ст. 3 ч. 3 Закону Російської Федерації «Про статус суддів в Російській Федерації» встановлено, що суддя не має права: 1) обіймати інші державні посади, посади державної служби, муніципальні посади, посади муніципальної служби, бути третейським суддею, арбітром; 2) належати до політичних партій, матеріально підтримувати партії та брати участь у їхніх політичних акціях та іншій політичній діяльності; 3) публічно висловлювати своє відношення до політичних партій чи інших громадських об'єднань; 4) займатися підприємницькою діяльністю особисто або через довірених осіб, в тому числі брати участь в управлінні суб'єктом господарювання незалежно від його організаційно-правової форми; 5) займатися іншою оплачуваною діяльністю, крім педагогічної, наукової та іншої творчої діяльності, зайняття якою не повинно перешкоджати виконанню обов'язків судді і не може визнаватись поважною причиною відсутності на засіданні, якщо на те не дана згода голови відповідного суду; 6) бути повіреним або представником (крім випадків законного представництва) по справах фізичних або юридичних осіб [25].

Відповідно до ст. 88 Кодексу Республіки Білорусь «Про судоустрій та статус суддів» на суддю поширюються обмеження пов'язані з державною службою. Судді не можуть бути членами Ради Республіки Національних зборів Республіки Білорусь, депутатами Палати представників Національних зборів Республіки Білорусь та місцевих Рад депутатів, а також членами політичних партій та інших громадських об'єднань, що переслідують політичні цілі [26].

Обмеження, пов'язані з виконанням обов'язків суддів, передбачені ст. 8 Закону Республіки Молдова «Про статус судді». Так, суддя не може: 1) обіймати будь-яку іншу державну чи приватну посаду, за винятком викладацької і наукової діяльності; 2) бути депутатом Парламенту або радником органу місцевого публічного управління; 3) належати до будь-якої партії та іншої суспільно-політичної організації або займатися політичною діяльністю, а також діяльністю, що суперечить присязі судді; 4) займатися підприємницькою діяльністю; 5) давати письмові або усні консультації зі спірних питань; 6) здійснювати будь-яку діяльність, пов'язану з виконанням службових обов'язків у випадку можливого конфлікту особистих і суспільних інтересів при здійсненні правосуддя, за винятком випадків, коли наявність конфлікту інтересів було доведено в письмовій формі до відома голови судової інстанції або, за обставинами, до Вищої ради магістратури. Допускається співробітництво суддів у виданнях за спеціальністю літературного, наукового чи суспільного характеру або участь у передачах радіо і телебачення, але при цьому їм забороняється висловлювати свою думку з нагальних питань внутрішньої політики. Суддя не може надавати представникам засобів масової інформації будь-які відомості про справи, що розглядаються в судовій інстанції, крім, як через суддю, відповідального за зв'язки із засобами масової інформації [27].

Подібним чином несумісність суддів врегульована також і в Конституції України та Законі України «Про судоустрій і статус суддів». Так, відповідно до ст. 127 ч. 2 Конституції України суддя не може належати до політичних партій, профспілок, брати участь у будь-якій політичній діяльності, мати представницький мандат, обіймати будь-які інші оплачувані посади, виконувати іншу оплачувану роботу, крім наукової, викладацької чи творчої [28].

Відповідно до ст. 54 ч. 1 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» перебування на посаді судді несумісне із зайняттям посади в будь-якому іншому органі державної влади, органі

місцевого самоврядування та з представницьким мандатом. Перебування на посаді судді також несумісне із наявністю заборони такій особі обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади в порядку, визначеному Законом України «Про очищення влади» [29].

У частині другій цієї ж статті даного Закону закріплено, що суддя не може поєднувати свою діяльність із підприємницькою, адвокатською діяльністю, обіймати будь-які інші оплачувані посади, виконувати іншу оплачувану роботу (крім викладацької, наукової чи творчої), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку [29].

Частиною 3 статті 54 цього ж Закону встановлено, що особи, які є власниками акцій або володіють іншими корпоративними правами чи мають інші майнові права або інший майновий інтерес у діяльності будь-якої юридичної особи, що має на меті отримання прибутку, зобов'язані передати такі акції (корпоративні права) або інші відповідні права в управління незалежній третій особі (без права надання інструкцій такій особі щодо розпорядження такими акціями, корпоративними або іншими правами, або щодо реалізації прав, які з них виникають) на час перебування на посаді судді. Суддя може отримувати відсотки, дивіденди та інші пасивні доходи від майна, власником якого він є [29].

Крім того, суддя не може належати до політичної партії чи професійної спілки, виявляти прихильність до них, брати участь у політичних акціях, мітингах, страйках. Перебуваючи на посаді, суддя не може бути кандидатом на виборні посади в органах державної влади (крім судової) та органах місцевого самоврядування, а також брати участь у передвиборчій агітації.

У разі призначення судді членом Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України він відряджається для роботи в цих органах на постійній основі. За членами цих органів – суддями зберігаються гарантії матеріального, соціального та побутового забезпечення, визначені законодавством для суддів.

Суддю за його заявою може бути відряджено для роботи у Національній школі суддів України, а суддю, обраного головою чи заступником голови Ради суддів України, - до Ради суддів України, із збереженням розміру суддівської винагороди за основним місцем роботи та встановлених законом доплат.

Суддя повинен дотримуватися вимог щодо несумісності, визначених законодавством у сфері запобігання корупції. Відрядження на роботу до Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України, Ради суддів України не вважається сумісництвом [29].

Характеризуючи інститут несумісності посади судді зі здійсненням іншої діяльності, О. Константий робить логічний висновок про те, що встановлення в законодавстві України вимоги щодо несумісності посади судді зі здійсненням іншої діяльності зумовлені: 1) публічно-правовими інтересами забезпечення розподілу державно-владних повноважень між посадовими особами органів законодавчої, виконавчої та судової влади, досягнення незалежності суддів; 2) потребами гарантування для громадян та юридичних осіб неупередженого, об'єктивного й своєчасного правосуддя [30, с. 34-35].

Висновки. Отже, вимога щодо несумісності посади суддів з іншими видами діяльності є додатковим (неосновним) структурним елементом їх правового статусу, оскільки впливає на обсяг їх прав та обов'язків. Звідси можна зробити ще один висновок, що вимога щодо несумісності посади суддів з іншими видами діяльності зумовлена потребами гарантування для фізичних та юридичних осіб неупередженого, об'єктивного та своєчасного правосуддя.

Джерела та література

1. Кравчук В. М. Вимоги, які пред'являються до суддів, як елемент їхнього конституційно-правового статусу: порівняльно-правовий аналіз / В. М. Кравчук // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2012. – № 1. – С. 58-61.
2. Кравчук В. М. Вимоги, які пред'являються до суддів: компаративістське дослідження / В. М. Кравчук // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2012. – № 3 (60). – С. 38-47.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. з наступними змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004/ed20100601
4. Регламент Європейського Суду з прав людини від 1 жовтня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/980_067

5. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_588.

6. Загальна (Універсальна) хартія судді, ухвалена 17 листопада 1999 р. Центральною Радою Міжнародної Асоціації суддів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_j63.

7. Конституція Республіки Албанія від 21 жовтня 1998 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/albania/albani-r.html.

8. Конституція Князівства Андорра від 2 лютого 1993 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legalns.com/download/books/cons/andorra.pdf>.

9. Конституція Ірландії від 29 грудня 1937 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://legalns.com/download/books/cons/ireland.pdf>.

10. Конституція Королівства Іспанії від 27 грудня 1978 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://legalns.com/download/books/cons/spain.pdf>.

11. Конституція Республіки Польща від 2 квітня 1997 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.polska.ru/polska/polityka/uc/konstytucja.html>.

12. Конституція Республіки Білорусь 1994 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravo.by/pravovaya-informatsiya/normativnye-dokumenty/konstitutsiya-respubliki-belarus>.

13. Конституція Республіки Вірменія від 6 грудня 2015 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.parliament.am/law_docs5/06122015.pdf

14. Конституція Греції від 11 червня 1975 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuviar.gov.ua/asambleya/constitutions.php>.

15. Конституція Республіки Казахстан від 30 серпня 1995 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.akorda.kz/ru/official_documents/constitution.

16. Конституція Литовської Республіки від 25 жовтня 1992 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://legalns.com/download/books/cons/lithuania.pdf>.

17. Конституція Республіки Молдова від 29 липня 1994 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?id=311496&lang=2>.

18. Конституція Португальської Республіки від 2 квітня 1976 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/constit/portugal/portug-r.htm.

19. Конституція Республіки Таджикистан від 6 листопада 1994 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://legalns.com/download/books/cons/tajikistan.pdf>.

20. Конституція Штату Каліфорнія від 30 червня 1947 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://avalon-law.ru/?p=276>.

21. Конституція Мексиканських Сполучених Штатів від 5 лютого 1917 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://worldconstitutions.ru/?p=51>.

22. Конституція Естонської Республіки від 28 червня 1992 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.concourt.am/armenian/legal_resources/world_constitutions/.../estoni-r.htm.

23. Конституція Турецької Республіки від 7 листопада 1982 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legalportal.am/download/constitutions/227_ru.pdf

24. Конституція Республіки Хорватія від 22 грудня 1990 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://legalns.com/download/books/cons/croatia.pdf>.

25. Закон Російської Федерації «Про статус суддів в Російській Федерації» від 26 червня 1992 р. № 3132-1, з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://base.garant.ru/10103670>.

26. Кодекс Республіки Білорусь «Про судоустрій та статус суддів» від 29 червня 2006 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kc.gov.by/main.aspx?guid=21725>.

27. Закон Республіки Молдова «О статусе судей» от 20 июля 1995 г., со следующими изменениями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cnas.md/libview.php?l=ru&idc=183&id=555>.

28. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/ed19960628>.

29. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р., з наступними змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/print1465331835457898>.

30. Константи́й О. В. Институт несумісності посади судді зі здійсненням іншої діяльності / О. В. Константи́й / Вісник Верховного Суду України. – 2005. – № 12. – С. 32-35.

Кравчук В. Требование несовместимости как составной элемент конституционно-правового статуса судей. Статья посвящена анализу отечественного и зарубежного конституционного законодательства о судоустройстве и статусе судей в части требований относительно несовместимости судейской работы с другими видами деятельности. Требование относительно несовместимости должности судьи с осуществлением иной деятельности обусловлено публично-правовыми интересами обеспечения распределения государственно-властных полномочий между должностными лицами органов законодательной, исполнительной и судебной власти. Требование о несовместимости судейской работы рассмотрено как один из элементов конституционно-правового статуса судей. Требование относительно несовместимости должности судей с другими видами деятельности являются дополнительным (не основным) структурным элементом их правового статуса, поскольку влияет на объем их прав и обязанностей. Отсюда можно сделать еще один вывод, что требование о несовместимости должности судьи с другими видами деятельности обусловлено потребностями обеспечения беспристрастного, объективного и своевременного правосудия для физических и юридических лиц.

Ключевые слова: требование относительно несовместимости; конституционно-правовой статус судей; правовой статус судей; суд; судья.

Kravchuk V. Requirement of Incompatibility as an Integral Part of the Constitutional and Legal Status of Judges. The article deals with the analysis of the national and foreign constitutional laws on the judicial system and the status of judges in terms of the requirements regarding the incompatibility of judge's work with other types of his activities. The requirement of incompatibility of the position of a judge with the other activities is conditioned by the public-legal interests of ensuring the distribution of powers of the government between the officials of legislative, executive and judicial branches. The requirement for the incompatibility of judicial work is considered as one of the elements of the constitutional and legal status of judges, and which is an additional (non-core) structural element of their legal status since it determines the scope of their rights and responsibilities. The key findings of the study argue that the requirement of incompatibility of the position of judges with other types of their activities is conditioned by the need to guarantee impartial objective and timely justice for individuals and legal entities.

Key words: incompatibility requirement; constitutional and legal status of judges; legal status of judges; court; judge.

УДК 366.14(477)

Г. Наконечна, Н. Матвійчук

Бюджетна децентралізація в Україні: сутність та основні переваги реалізації реформи

У статті проведено аналіз сутності бюджетної децентралізації. Досліджено та виокремлено визначальні переваги курсу бюджетної децентралізації, який ґрунтується на принципах побудови територіальної організації влади на основі відмови від централізованого управління, субсидіарності, стабілізації розвитку економіки територій. Встановлено позитивні тенденції зрушень після проведених заходів на шляху до побудови конкурентоспроможної держави із фінансово незалежними регіонами.

Ключові слова: бюджетна децентралізація, фінансова самостійність, реформа, розвиток регіонів, переваги